

DR. H. C. D. DE WIT

het genus *Cryptocoryne* 2**Groei**

In het eerste artikel zagen wij, dat *Cryptocorynes* in of nabij water groeien. Daar zijn geen uitzonderingen op. Zelfs de beide vrij afwijkende soorten, *Cryptocoryne ciliata* en *Cryptocoryne versteegii* groeien in zeer vochtig, periodiek door zout water overstroombd slib. Hun standplaats, in brak of zout water en zelfs in de volle zon, is echter een uitzondering op de regel. *Cryptocorynes* zijn vooral oerbosplanten.

Alle andere soorten groeien in of nabij zoet water. Er zijn er, die bepaald ondergedoken groeien moeten en die een standplaats boven water, ook al is de bodem doordrenkt, niet verdragen. Er zijn er ook, die zowel met hoog als laag water genoeg nemen en nog andere groeien bepaald slecht wanneer ze onafgebroken beneden de waterspiegel verblijven. Dat is van lang niet alle soorten goed bekend maar het verdient de aandacht, dat de microscopische bladbouw ons een middel aan de hand schijnt te doen waaruit dit zou kunnen blijken. De plaatsing en het aantal der bladporiën, waardoor het inwendige blad met de buitenlucht in contact staat (huidmondjes), zou volgens een onderzoek, bij noodzakelijk ondergedoken levende soorten geheel anders zijn dan bij de soorten, die een verblijf boven water niet schuwen of zelfs van node hebben. De bloei der planten hangt dikwijls zeer nauw samen met de waterstand. Er zijn soorten, die bepaald niet bloeien wanneer de waterstand te hoog is, maar andere soorten zijn weer zo kieskeurig niet.

Zeker hangt bij vele soorten het optreden van bloei ook af van de hoeveelheid en soort licht, die de plant toegevoerd krijgt. De heer Legro bespeurde in bepaalde gevallen een zeker verband tussen het aantal uren licht en donker en het optreden van bloei. Zeker hebben ook de lichtsamenstelling en de lichtintensiteit mede een bepalende invloed.

Licht heeft eveneens invloed op de groei. Er zijn *Cryptocoryne*-soorten, die in ongetemperd daglicht nauwelijks in leven kunnen blijven maar die in diepe schaduw zich snel en krachtig ontwikkelen. Weer andere tonen bij bepaalde belichting rode bladonderzijden — een kleur, die soms tot prachtige effecten aanleiding kan geven — terwijl dezelfde planten bij andere belichtingen weliswaar heel goed groeien maar geen spoor van rood

tonen. Ik geloof wel te mogen zeggen, dat groei en bloei van de *Cryptocorynes* afhankelijk is van een samenspel van licht, temperatuur, waterhoogte en bodem en dat dit samenspel voor elke soort andere harmonieën toont. Dat betekent voor de aquariumliefhebber, dat hij in een enkel aquarium maar weinige soorten tegelijkertijd met volledig succes kan kweken, omdat de daar heersende omstandigheden slechts voor een gering aantal soorten met (vrijwel) dezelfde eisen zullen passen.

Het betekent ook een rijk veld van onderzoek voor de aquariumplantenliefhebber, die wenst te weten welke de beste levensomstandigheden voor iedere soort zijn. Dit is een onderzoek, dat nog slechts in heel geringe mate is uitgevoerd en allerlei prettige en interessante verrassingen biedt.

Als regel verspreiden *Cryptocorynes* zich doordat slanke, kruipende stengels onderaards uitgroeien en van tijd tot tijd bladrozetten voortbrengen. Deze dochterplanten kunnen al spoedig zonder bezwaar van de moederplant gescheiden worden en verder gekweekt. Wie vele planten in korte tijd wil hebben, vindt deze methode waarschijnlijk te traag.

Indien een flink onderaards stuk wortelstok van wortels en blad wordt ontdaan, zal het op het wateroppervlak kunnen drijven. Wanneer de temperatuur vrij hoog wordt gehouden en de lucht boven het water zeer vochtig — gesloten aquarium — zullen spoedig vele groene uitspruitseltjes aan de wortelstok verschijnen en deze kunnen voorzichtig met een scherp mesje en bij voorkeur met een klein 'voetje' worden losgesneden en afzonderlijk op laag water worden uitgeplant. Dat levert snel vele nakomelingen.

Over de hoedanigheden van het water en de bodem behoeft men zich weinig zorgen te maken. Ze zijn voor een goede groei zeer veel minder gewichtig dan licht en temperatuur. Zacht water is wel gunstig maar water van een redelijke hardheid (bv. dH 8-9) wordt eigenlijk door alle door mij gekweekte soorten uitstekend verdragen. De zuurgraad is al evenmin belangrijk. Licht zuur tot licht alkalisch is beide aanvaardbaar. Het is heel goed denkbaar dat bij een verfijnd samenspel van de genoemde factoren om de allerbeste groei te bereiken de aard van het water en de bodem nog wel van invloed zouden kunnen blijken te zijn maar in het gewone aquariummilieu zijn watersamenstellingen en bodemgrond niet belangrijk.

Vooral deze laatste factor is wel bijzonder gelukkig. We kunnen onze aquariumbodem dus 'schraal' houden — d.w.z. turf en zand — en toch onberispelijke *Cryptocoryne*-planten kweken. Dat is gunstig vanwege het gevaar van algwoekering, dat dikwijls boven zulke bodems bepaald geringer is dan bij 'zware' of 'rijke' bodemsamenstellingen. En voor andere waterplanten zijn zulke bodems wel eens gewenst. Ik mag echter niet verzwijgen, dat zeer zware klei-houdende bodems soms verbazende groei bij *Cryptocorynes* teweeg kunnen brengen. Eens zag ik *C. versteegii* zo weelderig groeiend (onder meer dan 20 cm water nog well), dat de planten nauwelijks meer herkenbaar waren en een veelvoud van de omvang van normale planten vertoonden.

Nog een punt moet ik noemen betreffende de groei onzer *Crypto's*. Ze moeten een vaste standplaats hebben en houden. Slechts na vele maanden van ongestoorde groei kunnen werkelijk weel-

derige planten ontstaan. Verplanten levert bijna altijd een stilstand of achteruitgang op, die vaak slechts langzaam wordt goedge maakt. En het is bovendien een droeve ervaring van vele liefhebbers, dat de gevreesde 'slijmziekte' heel vaak optreedt na verplanten of na omwoelen van de bodem.

Slijmziekte of verslijming is het nog niet voldoende verklaard verschijnsel waarbij de bladschijf glasachtige, half doorzichtige, min of meer cirkelronde plekken gaat vertonen. Deze vermeederen zich en breiden zich uit en het blad gaat te gronde. In de regel sterft de plant tot op de bodem af. Wanneer nu de ondergrondse delen geheel met rust worden gelaten, verschijnen na enige tijd wel weer nieuwe bladeren, althans, dit komt vaak voor. Maar gedurende een lange periode hebben de planten alle aantrekkelijkheid verloren. Door niet dan bij uiterste noodzaak te verplanten wordt de kans op slijmziekte geringer.